

Emissie reductie en maatschappelijke acceptatie

CO₂ afvang en opslag en het gebruik van duurzame energie bronnen zoals geothermie, biomassa, zon- en wind zijn technieken die de chemiesector in Nederland kan gebruiken om emissies en het gebruik van fossiele brandstoffen te reduceren. Het zijn technieken die reeds op kleinere en grotere schaal worden toegepast in projecten buiten de chemische sector. De afgelopen jaren hebben echter tal van deze energie gerelateerde projecten vertraging opgelopen of zijn zelfs afgeblazen door weerstand van omwonenden of andere stakeholders op lokaal en nationaal niveau.

Vaak wordt maatschappelijke weerstand als NIMBY (Not In My BackYard) gepositioneerd. Omwonenden en lokale stakeholders zouden geen veranderingen in hun directe omgeving accepteren. Dit is onterecht. Onderzoek wijst uit dat maatschappelijke weerstand in de meeste gevallen ontstaat door een gebrek aan betrokkenheid van omwonenden en lokale stakeholders bij energie gerelateerde projecten. Door de juiste partijen, op de juiste manier en op het juiste moment bij het project te betrekken, wordt de kans op maatschappelijke weerstand verkleind.

Tal van methodes, richtlijnen, instrumenten en stappenplannen zijn wereldwijd ontwikkeld om de maatschappelijke en met name lokale weerstand tegen energie projecten te beperken. De gemeenschappelijke kenmerken en uitgangspunten hiervan zijn:

- *Identificeer stakeholders:* benoem alle stakeholders op lokaal, regionaal en nationaal niveau reeds in de ontwerpfasen van een project. Dit zijn zowel formeel als informeel betrokkenen, inclusief omwonenden, politici, overheden, leveranciers, klanten, concurrenten, onderzoekers, maatschappelijke organisaties, opleidingsinstellingen, buurtgemeentes, etc.
- *Inventariseer omgeving, kennisniveau en verwachtingen:* ontmoet en spreek met (vertegenwoordigers van) alle stakeholders om hun kennisniveau en verwachtingen rondom het project in kaart te brengen. Krijg een beeld van hoe zij het project zien, welke (voor)oordelen ze hebben, wat hun kennisniveau is, welke rol ze aan zichzelf en andere toebedelen, welke informatie ze nog nodig hebben en hoe ze verwachten dat zij erdoor beïnvloed worden.
- *Informeel en betrek stakeholders:* geef stakeholders de informatie die ze wensen over het project, via de gepaste kanalen. Begin hiermee in een vroeg stadium. Pas deze informatie aan aan kennisniveau en verwachtingen. Transparantie, ook over risico's en onzekerheden is hierbij cruciaal. Luister naar stakeholders en ga in dialoog. Dit kan zowel één op één als in groepsverband, of via benoemde 'vertegenwoordigers' van stakeholders.
- *Pas ontwerp aan:* Laat stakeholders meedenken over het ontwerp, de uitvoering, de evaluatie of andere elementen van het project. Pas het project aan aan de lokale context. Verzamel de wensen van stakeholders en verwerk dit gezamenlijk in het fysieke, technische en financiële ontwerp. Hierdoor wordt een gevoel van 'mede-eigendom' gecreëerd.

Een voorbeeld van een energieproject dat bovenstaande goed heeft toegepast is het Otway project in Australië (<http://www.co2crc.com.au/otway/>) . Hier wordt CO₂ opslag succesvol gedemonstreerd.

Het Otway project heeft vanaf het begin een strategie toegepast met nadruk op het creëren van vertrouwen en acceptatie binnen de gemeenschap. Zo is er na een uitgebreide inventarisatie van kennisniveau's en pijnpunten in de directe en verdere omgeving van het project, een informatie en educatie programma opgezet om onwonenden en andere stakeholders kennis bij te brengen over klimaat, energie en emissies algemeen en het specifieke project. Tevens is er een 'gemeenschapsvertegenwoordiger' (community liaison) aangesteld die fulltime contact met de omgeving onderhoud en direct aanspreekpunt is. Deze persoon zit, soms letterlijk, aan tafel bij de bewoners. Ook is er een referentiegroep opgericht met vertegenwoordigers van omwonenden en lokale stakeholders die regelmatig met de projectleiding overlegd en geraadpleegd wordt. Doordat deze stakeholder strategie niet alleen vooraf, maar ook tijdens de uitvoering van het project gevolgd wordt, blijft de omgeving het project accepteren ondanks de hinder ervan.

Selectie van relevante literatuur

Case studies van maatschappelijke acceptatie bij CO₂ opslag projecten:

- Otway, Australie <http://www.globalccsinstitute.com/publications/co2crc-otway-project-case-study>
- Zerogen, Australie <http://www.globalccsinstitute.com/publications/zerogen-project-case-study>
- Barendrecht, Nederland <http://www.globalccsinstitute.com/publications/what-happened-barendrecht>
- FutureGen, Verenigde Staten <http://www.globalccsinstitute.com/publications/futuregen-case-study>
- Carson, Verenigde Staten <http://www.globalccsinstitute.com/publications/carson-ccs-project-case-study>

Maatschappelijke acceptatie nieuwe energie projecten algemeen

- Heiskanen, E. Et al (2007) *Factors influencing the societal acceptance of new energy projects: meta analysis of recent European projects*. Deliverable 3.1, 3.2 and 4 of the Create Acceptance project (PF6, contract 518351)
<http://www.createacceptance.net/fileadmin/create-acceptance/user/docs/E07058.pdf>
- Wüstenhagen, R. et al (2007). Social acceptance of renewable energy innovation: an introduction to the concept. *Energy Policy* (35) 2683-2691
- Ashworth, P. et al (2010). *Communication, project planning and management for carbon capture and storage projects: An international comparison*. Global CCS Institute
<http://www.globalccsinstitute.com/publications/communication-project-planning-and-management-carbon-capture-and-storage-projects-inter>

Instrumenten en tools voor stakeholder engagement bij energieprojecten

- ESTEEM – *Engage Stakeholders Through a Systematic Toolbox to manage New Energy Projects*. A tool to help projects implementing innovative new energy technologies to deal with societal acceptance issues.
www.esteem-tool.eu

Zie voor voorbeelden van toepassing van ESTEEM in vijf Europese energieprojecten:

<http://www.esteem-tool.eu/case-studies/>

- Communication and Engagement Toolkit for CCS projects.

<http://www.globalccsinstitute.com/publications/communication-and-engagement-toolkit-ccs-projects>

- Social Site Characterisation

<http://www.globalccsinstitute.com/publications/social-site-characterisation-concept-application>